

Pesachim Sources 48

רש"י מסכת פסחים דף י עמוד א

וחכמים מטמאין - דהויא ליה ספק טומאה ברשות היחיד, ור' אליעזר לא חשיב לה ספק טומאה אלא אם כן נכנס לשדה, אבל אינו יודע אם האהיל אם לא, אבל השתא הוה ליה ספק ספיקא, וגבי בתים אפילו רבנן מודו, דכיון דבדיקת חמץ דרבנן - תלינן לקולא.

רבינו חננאל מסכת פסחים דף י עמוד א

ספק על ספק לא על פשטי' לה מבקעה בימות הגשמים שהיא רשות היחיד וחלקו בו ר' אליעזר וחכמים והלכה כחכמים שמטמאין כן בכאן צריך לבדוק על בדק ולא אשכח פשטי' לה מדרבנן דאמרי בודק עד שמגיע לסלע או לבתולה פי' ארץ בתולה על בדק ואשכח פשטי' לה חלוקת ר' ורשב"ג ר' אומר הקבר שנמצא הוא הקבר שאבד רשב"ג אומר תבדק כל השדה כולה:

תוספות מסכת פסחים דף י עמוד א

ספק על ספק לא על היינו בקע' - תימה לר"י מה שייך לדמויי לבקעה דהכא אפי' ליכא אלא ספק אחד אוקמא אחזקת בדוק כדאמרינן לעיל ולעיל דימה אותו לספק טומאה ברשות הרבים והכא מדמי לספק טומאה ברשות היחיד.

בעל המאור מסכת פסחים דף ד עמוד ב

ספק על ספק לא על היינו בקעה כגון דאיכא לפניו שני בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק דהוה להו תרי ספיקי ספק על ספק לא על את"ל על דילמ' לאו להאי עייל אלא להאי היינו בקעה ולא תימא טעמייהו דרבנן דמטמאו בבקעה משום דכולה בקעה כחד שדה הוא שהרי מפורש טעמם של חכמים במסכת טהרות כל שאתה יכול לרבות ספיקא וספק ספיקא ברשות היחיד טמא ברה"ר טהור והלכתא גמירי לה הכין גבי טומאה אבל בשאר איסורין כל תרי ספיקי לקולא הילכך אפי' ביטול לא צריך. על בדק ואשכח פלוגתא דרבי ורשב"ג והלכתא כרבי דסוגיין כוותיה כדבעינן למימר קמן הילכך אפי' ביטול לא צריך.

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף י עמוד א

ראה עכבר בחצר וככר בפיו והבית בדוק ואין ידוע אם נכנס אם לא הרי אין כאן אלא ספק אחד והוא ספק ביאה ולפיכך צריך בדיקה וי"א דוקא ביטול הא אם היו שתי ספיקות כגון שתי בתים לפניו אחד בדוק ואחד שאינו בדוק אין צריך בדיקה ולדעת שניה אפי' ביטול לא צריך וכיוצא בה לענין טומאה במה שכבר ידעת שספק טומאה ברשות היחיד ספקו טמאה והבקעה והיא קבוצת שדות הרבה זו אצל זו בימות הגשמים שהיא מוכנת לזרוע אפי' לא היתה מוקפת גדר דינה כרשות היחיד לטומאה ואם היה בתוכה שדה אחד של טומאה ואמר נכנסתי לבקעה זו ואיני יודע אם נכנסתי לשדה זו אם לאו ספקו טמא שכל ספק טומאה ברשות היחיד טמא אף בספק ביאה ואף על פי שיש כאן שתי ספיקות שהרי אפי' נכנס לאותו שדה שמא לא נגע בטומאה שלענין טומאה אף בספק ספיקא ברשות היחיד טמא ואצ"ל בספק מגע כגון שאמר נכנסתי באותה שדה אבל איני יודע אם נגעתי אם לאו שהוא טמא אבל לענין איסור כל ספק ספיקא מותר אף בדאורייתא והילכך בשני בתים מיהא אין צריך אפי' בטול ושמא תאמר אף בבית אחד שמא לא נכנס ואם נכנס שמא אכלתו אפשר בלחם גדול או שמא כדעת גדולי המפרשים שאלו נכנס חיוב בדיקה לשעתו הוא:

משנה מסכת טהרות פרק ו משנה ד - ה

משנה ד

[*] כל שאתה יכול לרבות ספיקות וספק ספיקות ברה"י טמא ברה"ה טהור כיצד נכנס למבוי והטומאה בחצר ספק נכנס ספק לא נכנס טומאה בבית ספק נכנס ספק לא נכנס ואפי' נכנס ספק היתה שם ספק לא היתה שם ספק שיש בה כשיעור ספק שאין בה כשיעור ואפי' שיש בה ספק טומאה ספק טהרה ואפילו טומאה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא ר' אלעזר אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טומאה טמא:

משנה ה

[*] נכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית ואמר הלכתי למקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי לאותו השדה ואם לא נכנסתי ר' אלעזר מטהר וחכמים מטמאין:

רש"י מסכת פסחים דף י עמוד א

ספק על ספק לא על - ראה עכבר שנטל חמץ בחצר, והבית בדוק, ואין יודע אם נכנס או לא נכנס. בקעה - הרבה שדות הסמוכים יחד קרי בקעה.

בימות הגשמים - היא בקעה רשות היחיד לטומאה, מפני שכבר צמח הזרע, ואין רשות לכל אדם ליכנס לה, וקיימא לן: ספק טומאה ברשות היחיד - ספקו טמא.

בשדה פלונית - כלומר: באחת השדות, ויודעין אנו באיזו היא, וכל שדה ושדה מסויימת במצריה. במקום הלז - בבקעה זו.

וחכמים מטמאין - דהויא ליה ספק טומאה ברשות היחיד, ור' אליעזר לא חשיב לה ספק טומאה אלא אם כן נכנס לשדה, אבל אינו יודע אם האהיל אם לא, אבל השתא הוה ליה ספק ספיקא, וגבי בתים אפילו רבנן מודו, דכיון דבדיקת חמץ דרבנן - תלינן לקולא.

תוספות מסכת פסחים דף י עמוד א

ספק ביאה טהור - פר"י דבספק ספיקא פליגי וכן פר"ת במסכת ע"ז פרק בתרא (ד' ע). אבל רש"י פירש שם בע"א ונראה לר"י דטעמא דרבי אליעזר דמטהר בספק ספיקא משום דלא גמרינן מסוטה לטמא ברשות היחיד אלא ספיקא אחת כסוטה אבל תרי ספיקי לא ורבנן סברי כיון דמן הדין אפי' בספיקא אחת היה לטהר דאוקמא אחזקת טהרה ואפ"ה טמא הוא הדין אפילו בתרי ספיקי.

מהרש"א [חדושי הלכות] מסכת פסחים דף י עמוד א

בד"ה ספק ביאה כו' וכן פר"ת בע"ג פרק שני כו' ונראה לר"י דטעמא דר"א דמטהר בס"ס כו' עכ"ל עיין באורך על פירושיהם בתוס' פ' ח"ה וק"ק לפי ר"ת ור"י שכתבו בתוס' דר"א מטהר בכל ס"ס אפילו ברשות היחיד ולא דוקא נקט ספק ביאה אלא משום ספק ביאה הו"ס ורבנן מטמאין בכל ס"ס ברשות היחיד אפי' בספק ביאה א"כ מה שכתבו התוס' לעיל גבי מדורות העכו"ם דלא דמי ההוא ספיקא לשאר ספיקי כו' ודמי לספק ביאה כו' עכ"ל ע"ש אליבא דמאן כתבו כן דהא לר"א בכל ס"ס מטהר אפי' אינו ספק ביאה ורבנן מטמאין בכל ס"ס אפי' הוא ספק ביאה וצ"ל דדבריהם דלעיל אינו כפירוש רבינו תם ור"י אלא כפירוש רשב"ם ב' ח"ה וע"ש בתוספות ודו"ק:

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף נה עמוד ב

וחכמים מטמאים - דסוף סוף מה לי שדה אחת מה לי ב' שדות חדא ספיקא היא שמא הלך עד הקבר והאהיל שמא לא הלך וספיקו טמא.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף נה עמוד ב

ספק ביאה טהור - היכא דמספקא ליה אם נכנס באותה שדה ואם תמצא לומר נכנס ספק אם בא עד מקום טומאה אם לאו וספק ספיקא הוא וטהור אבל היכא דליכא אלא ספק מגע דפשיטא ליה דנכנס באותה שדה אלא שספק לו אם נגע בקבר אם לאו חדא ספיקא הוא וטמא והלכך לרבי אליעזר אי מפסיק מצר וחצב בינתים וטומאה באחת מהן ואין יודע באיזה מהן נכנס ספק ביאה הוא וטהור ואי ליכא מצר בינתים ספק מגע איכא ולא ספק ביאה דכולהו שדה אחת הו"טמא.

תוספות מסכת בבא בתרא דף נה עמוד ב

רבי אליעזר מטהר - רשב"ם פירש דפליגי דרבי אליעזר חשיב ליה ספק ספיקא ורבנן לא חשיבי ליה אלא ספיקא אחת ורש"י פירש בפרק בתרא דע"ז (דף ע. ושם) דאיירי בשדה מלאה טומאה ופליגי דר"א סבר אף על גב דליכא אלא חדא ספיקא כיון דליכא ספק מגע אלא ספק ביאה טהור והיינו טעמא דטומאה מסוטה גמרינן וגבי סוטה הו"י ספק מגע ולא ספק ביאה דודאי (נטהרה) וחכמים מטמאין כיון דאין כאן אלא ספיקא אחת וסוגיא דע"ז מוכחת כפרש"י דר"א מטהר אפילו בספיקא אחת דקאמר עובדא הוה בנהרדעא ואמר שמואל חמרא שרי כמאן כרבי אליעזר דאמר ספק ביאה טהור פי' דמטעם רוב גנבי ישראל נינהו לא מצינן למימר דשרא שמואל כדשרא רבא לעיל בעובדא דפומבדיתא דדוקא בפומבדיתא הו"י רוב גנבי ישראל דרעים היו כדאמרין לעיל (דף מו.) תא אחוי לך רמאי דפומבדיתא ואמרין (חולין דף קכז.) פומבדיתאי לווייך אשני אושפיזך ומשני לה שאני התם כיון דאיכא דפתחי לשם ממונא הוה ליה ספק ספיקא פי' ספק גנבי עכו"ם ספק גנבי ישראל ואם תמצא לומר עכו"ם אימור לא נגעו כיון דידיעי ע"י ריח שהיה יין לא היו חוששין כו' משמע דלמאי דהוה בעי לאוקומי כרבי אליעזר דסלקא דעתך דלא פתחי לשם ממונא ובודאי נגע הו"י שרי אף

על גב דליכא אלא חדא ספיקא אם עכו"ם אם ישראלים משום דהוי ספק ביאה אם באו עכו"ם לשם או לאו ומיהו קשה מההוא פולמוס (ע"ז דף ע:.) דסליק לנהרדעא ושרייה ר"א וקאמר רב דימי לא ידענא אי משום דסבר כר"א דסבר ספק ביאה טהור אי משום רוב דאתו בהדי דפולמוס ישראל נינהו ופריך ספק ביאה ספק מגע הוא ומשני כיון דפתוח חביות טובא אימור אדעתא דממונא פתח וכספק ביאה דמי ואף על גב דתלינן אדעתא דממונא והוי ס"ס אפ"ה לא שרי אלא לר"א ולעיל שרי שמואל בהאי טעמא אפילו לרבנן ופרש"י התם גבני נהרדעא לא הוו ידעי אם רוב עכו"ם או רוב ישראלים ושרי אפילו לרבנן דספק ספיקא היא אבל הנהו דאזלי בתר פולמוס הוה ידע רבי אליעזר דשרא אם רוב ישראלים הם אם רוב עכו"ם הלכך אף על גב דאיכא למימר דאתו אדעתא דממונא ליכא אלא חדא ספיקא אם היו רוב עכו"ם ושרי לרבי אליעזר כיון דפתוח חביות טובא דמוכחא מילתא דלשם ממון באו ולא מנסכי דהוי כבולשת שנכנסה לעיר בשעת מלחמה דקתני אלו ואלו מותרות הלכך אף על גב דספק מגע הוא כיון דמוכחא מילתא לקולא כספק ביאה דמי ומיהו קשה לר"ת לשני הפירושים דבמסכת טהרות (פ"ו מ"ד) מוכח דרבנן מטמאין אפי' בספק ספיקא דתנן כל שאתה יכול לרבות ספיקות וספיקי ספיקות ברה"י טמא ברה"ר טהור כיצד כו' ואח"כ קתני הנכנס לבקעה בימות הגשמים דמייתי הכא ומיהו ההוא דע"ז נוכל לפרש כשיטת רש"י דר"א שרי אפי' בספיקא אחת כדמוכח הסוגיא ורבנן נהי דבטומאה מחמירי לטמאות אפי' בספק ספיקא בין נסך שריא ספק ספיקא ור"ת מפרש דפליגי דרבנן מטמאו אפילו בכמה ספיקות משום דמן הדין אפילו בחדא ספיקא טהור דאוקמה אחזקיה וילפינן מסוטה דטמא וא"כ מה לי חדא ספיקא מה לי תרי ספיקי דהא אפי' בחדא ספיקא הוה לן למימר דטהור ור"א סבר אין לך בו אלא חידושו ודוקא חדא ספיקא טמא ואתי שפיר ההוא דפולמוס דמשמע אפילו בספק ספקא לא שרי אלא לר"א דוקא ובההיא עובדא דנהרדעא לא גריס ר"ת לא שאני התם כו' דלהאי גירסא משמע דמודו רבנן דבספק ספיקא שרי ור"א שרי אפילו בספיקא אחת אלא מפרש ר"ת כמאן כר"א בניחותא גריס והדר גריס האי ספק ביאה ספק מגע הוא ולא דוקא ספק מגע קאמר דאדרבה ספק ביאה הוא דספק אם באו עכו"ם שם אם לאו דאימור ישראל נינהו אלא לספיקא אחת קרי ספק מגע דספק ביאה דר"א היינו ספק ספיקא והכי פריך והא ספיקא אחת היא ואפי' לר"א לא שרי בספיקא אחת וא"ת ומנ"ל דלרבנן אפילו בין נסך אסרי בספק ספיקא ויש לומר דבכמה דוכתי מדמה במס' ע"ז חומרא דין נסך לחומרא דטהרות.

רבי אליעזר מטהר - נראה דגרסינן רבי אלעזר דאי ר' אליעזר הכי בעי למימר בפ' בתרא דע"ז (דף ע. ושם) דשמואל ורבי אלעזר כר' אליעזר והא שמואל ור' אלעזר אית להו סוף פ"ק דנדה (דף ח.). דאין הלכה כר' אליעזר בסדר טהרות אלא בד' והך בסדר טהרות היא.

רש"י מסכת עבודה זרה דף ע עמוד א

הוי ספק ספיקא - ספק ישראל ספק עובד כוכבים ואת"ל עובד כוכבים ספק נגע ספק לא נגע ובהא אפילו רבנן מודו וכי פליגי רבנן עליה דר"א היכי דמליא שדה טומאה דאי על לה לא אפשר דלא האהיל דליכא אלא חד ספק.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ע עמוד ב

א"ה, האי ספק ביאה, ספק מגע הוא! כיון דמפתחי טובא, אימא אדעתא דממונא פתחו וכספק ביאה דמי.

רש"י מסכת עבודה זרה דף ע עמוד ב

כיון דמפתחי טובא - הרבה יותר מכדי צורך שתייתו מוכחא מילתא דאדעתא דממונא פתחו ובגבבותיהו טרידי ודמי לבולשת שנכנסה לעיר בשעת מלחמה דקתני מתניתין אלו ואלו מותרות הלכך אף על גב דספק מגע הוא כיון דמוכחא מילתא לקולא כספק ביאה דמי.

רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק כ הלכה ט

חנות שהיא טמאה ופתוחה לר"ה ספק נכנס ספק לא נכנס ספיקו טהור שכל החנות כמו שרץ המונח בר"ה שספק מגעו טהור, היו שתי חנויות אחת טהורה ואחת טמאה ונכנס לאחת מהן ספק לטמא נכנס ספק לטהור ספיקו טמא שזה ספק רה"י שהחנות רה"י, וכן בקעה בימות הגשמים שיש בה שדות הרבה ובה שדה אחת טמאה ואחת טהורה ואמר נכנסתי לבקעה זו ואיני יודע אם נכנסתי לאותה שדה או לא נכנסתי ספיקו טמא שספק טומאה ברה"י אפילו ספק ביאה טמא. +/השגת הראב"ד/ שהחנות רה"י. א"א הפירוש הזה חושך ולא אור ומה בין זה לזה אבל רישא שמא לא נכנס כלל וספק ר"ה טהור אבל סיפא ודאי נכנס לרה"י הילכך ספיקו טמא ואף על פי שאמרו כל מה שאתה יכול לרבות ספיקות וספיקי ספיקות טמא מ"מ והוא שיכנס למבוי או לבקעה שיש בהם הספק אבל אם לא ידע אם נכנס בהם כלל אם לא נכנס טהור וזה דומה לענין זה. +

לחם משנה הלכות זכיה ומתנה פרק א הלכה יב

[יב] כל דבר המפסיק לטומאה וכו'. תימה דאין כאן הפסקה לטומאה אלא לר' אליעזר דאמר ספק ביאה טהור אבל לרבנן דאמרו ספק ביאה טמא אין מועיל להם הפסקה. ורבינו ז"ל פסק בהלכות שאר אבות הטומאה פ"ב כרבנן וכתב שם דספק טומאה ברשות היחיד אפי' ספק ביאה טמא וא"כ כיון דאין מועיל הפסק לרבנן היכי קאמר כל המפסיק לטומאה. ואין לומר דקרי ליה מפסיק לטומאה כדי שיקרא ספק ביאה ולא ספק מגע אבל לעולם לענין הדין אינו מעלה ולא מוריד דהכל טמא דודאי אין זה במשמע דברי רבינו ז"ל דמפסיק לטומאה לא הוי אלא לענין שיועיל לענין הדין דומיא דמפסיק לפאה ומפסיק לשבת דהוי לענין דין. לכך נ"ל לומר דרבינו ז"ל סובר דהך הפסקה מהניא אפילו לרבנן והכריחו לומר כן משום דאם לא היה מועיל לרבנן לא הוו שקלי וטרי אמוראי אי מפסיק לטומאה אליבא דר"א דהוי דלא כהלכתא לכך פירש לרבנן נמי אם היו ב' בקעות ספק ביאה בהם הוי ספקו טהור דלא כתב שם הרב ז"ל אלא בקעה שיש בה שדות הרבה דכיון דכל אותה הבקעה מוחזקת לטומאה והוי ספק ביאה באיזה שדה ספקו טמא אבל מבקעה לבקעה ספקו טהור. ומ"ש רבינו וטומאה בבקעה בצדה אחרת ר"ל בבקעה אחרת ואפילו לרבנן מהני הפסק כזה וטהור דכיון דהם בקעות מחולקות ויש דרך שעוברים ביניהם מהני. זה נ"ל ליישב דברי רבינו ז"ל עם שהוא דוחק. ע"ק לי למה לא הזכיר רבינו ז"ל בשבת ובהל' טומאה וברישי פאה שיהיה המצר והחצב מפסיקין כראוי במאי דאמר רבין בשם ר"י וכן רבא שהוא בתרא שאמר אפילו לשבת נהי דבהא אפילו כו' לשבת לא פסיק משום דרבא פליג עליה וכן שאר אמוראי אבל בפאה וטומאה לא היה לו לפסוק דמצר וחצב מפסיקין. גם הר"א ז"ל שהשיגו כאן שהיה לו לומר דהמצר והחצב מפסיקים בשבת ובפאה ובטומאה ובגיטין למה לא השיגו לא בהל' שבת שכתב שאפילו כרמלית אינה מפסקת ולא בהל' טומאה ולא בפאה:

משנה אחרונה מסכת טהרות פרק ו משנה ד

כל שאתה יכול להרבות ספקות וס"ו ברה"י טמא. וכתבו התו' משום דמדינא אפילו בחד ספק ראוי לטהר דאוקמה אחזקה וכיון דילפינן מסוטה דלא מהני החזקה מה לי חד ספק מה לי תרי ע"כ והובא בתו"ט וקשיא לי לפי שטת התו' דספק דאורייתא מדאורייתא לחומרא בכל דוכתא ואפ"ה בספק ספיקא מקילינן בכל דוכתא אלמא דיש חילוק בין חד ספק לתרי. וא"כ בסוטה נהי דגלי קרא דחזקה לא מהני ברה"י מ"מ לא גרע משאר ספק היכא דליכא חזקה דבחד ספק אזלינן לחומרא ובתרי ספיקי לקולא. ובשלמא לשטת הרמב"ם דספק דאורייתא מדרבנן לחומרא ניחא. דכי היכי דבעלמא החמירו חכמים בספקות אף על גב דמן התורה מותר. בסוטה דחד ספק אסור מן התורה החמירו חכמים בתרי ספקי. אבל לשטת התו' וסייעתם אין ליישב כן. ואפשר דס"ל דהיינו פלוגתייהו דר"א וחכמים דמתני' דר"א דמטהר בספק ביאה כמ"ש הרשב"ם בפ' חזקת דף נ"ה דסתם ספק ביאה הוי תרי ספקי שמא לא נכנס ואם נכנס שמא לא נגע ולהכי מטהר דסבר ספקות מדאורייתא לחומרא ואפ"ה מקילין בתרי ספקי ה"ה הכא. וחכמים סברי כשטת הרמב"ם הספקות אינם אלא מדרבנן לחומרא וכי היכי דהחמירו חכמים בעלמא בחד ספק יש להחמיר כאן בתרי ספיקי כדפי':

תוספתא מסכת טהרות (צוקרמאנדל) פרק ו הלכה יז

הלכה יז

שנים אומרים נטמא ושנים אומרים לא נטמא ברשות היחיד טמא ברשות הרבים טהור **שאלו את בן זומא** מפני מה ספק רשות היחיד טמא אמר להם סוטה מה היא לבעלה ודאי או ספק אמרו לו ספק אמר להן מצינו שהיא אסורה לבעלה ומכאן אתה דן לשרץ מה כאן רשות היחיד אף להלן רשות היחיד מה כאן שיש בו דעת לשאול אף להלן דבר שיש בו דעת לשאול מכאן אמרו דבר שיש בו דעת לשאול ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספקו טהור ומפני מה ספק רשות הרבים טהור אמר להן מצינו שהצבור עושה את הפסח בטומאה בזמן שרובן טמאין ואם טומאה ודאית התרוה לצבור קל וחומר לספק טמאה רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני מה ספק רשות היחיד טמא וספק רשות הרבים טהור מפני שאיפשר לשאול ליחיד ואי אפשר לשאול לרבים:

תוספות מסכת פסחים דף ט עמוד א

ואם תמצא לומר הוה אימור אכלתיה - וא"ת והא מדורות העובדי כוכבים רשות היחיד הן ותנן במסכת טהרות (פ"ו מ"ד) כל מקום שאתה יכול להרבות ספיקות וספיקי ספיקות ברשות היחיד טמא וי"ל דלא דמי הך ספיקא לשאר ספיקי דאמאי אית לן למימר שיהא בו נפל ודמי לספק ביאה א"נ אימר אכלתיה עדיף משאר ספיקות דספק הרגיל הוא וקורב לודאי ותדע דאפילו מידי ודאי בעי למימר שיוצא זה הספק.

מהר"ם חלאווה מסכת פסחים דף ט עמוד א

אמר ליה רבא בשלמא התם. כלומר אפילו תימא דבבשר נמי משיירא הא איכא תרי ספיקי. וא"ת ומה בכך הא תנן כל מקום שאתה יכול להרבות ספיקות וספק ספיקות ברשות"י ספקו טמא. א"ל ה"מ בספק נגע ס' לא נגע ואם תמצא לומר

נגע שמא אין שם טומאה ודכותה. אבל ס"ס דטומאה ממש ספקו טהור. ודכותה נמי בהא דהטיל" נפל דבסמוך אבל הכא בחמץ ליכא אלא חדא ספיקא דאימר אכלתיה. וכי תימ' מ"מ הרי הבית בחזקת בדוק ואין ספק מוציא מידי ודאי הא ליתא דכיון דחזו דעל פיתא בההוא ביתא הא נפק ליה מחזקת' וצריך בדיקה כל דמספקין בשייר וכי תימא מי דמי התם ספיקא דאורייתא והכא ספיקא דרבנן דבדיקת חמץ דוקא דרבנן. הא נמי ליתא דכל עיקר הבדיקה כי נתקנה על הספק נתקנה וכיון שיצא הבית מחזקת בדוק הדר לעיקרא דדינה דחויב בדיקת חמץ. וליכא לאוקמא בשלא בטל דא"כ לבטול ומה בכך ולא שיכ' כל האי פלוגתא בהאי פורתא (ח"י).

כתוב שם לראב"ד מסכת פסחים דף ד עמוד ב

עוד אומר דכל הנך בדיקות דאמרינן בעכבר דאע"ג דאיכא למיחש לשמי קורה ולבית כולו לא מטרחינן ליה כולי האי אלא כל היכא דניחא תשמישיה, דלא עדיפא בדיקה דכנר אחד מבדיקה דחמץ טובא, אף על גב דאיכא עכברים טובא דגרריה כולה שתא. וראיה לדבר מדאיבעי' ליה לרבא בכנר בשמי קורה, מכלל דהיכא דלא חזי ליה לא צריך סולם לבדיקה. והך סברא לא מיחוורא, דא"כ על בדק ואשכח דהויא פלוגתא דרבי ורשב"ג והלא הנך מקומות בדוקין היו. האי חמץ דאשכח מהיכא אתא, על כרחך ההוא דעכבר הוה, אלא ש"מ דמעיקרא לא בדק חורים העליונים והשתא בדיק להו ואשכח בהו, לרבי אמרינן האי ניהו [ד]עכבר ורשב"ג סבר אימר מעיקרא הוה ביה ודעכבר אכתי לא אשכחיה.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ב הלכה יא

שני צבורין אחד של חמץ ואחד של מצה ושני ט בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ובאו שני עכברים זה נטל חמץ וזה נטל מצה ואין ידוע לאיזה בית נכנס זה שנטל החמץ, וכן שני בתים י בדוקין וצבור אחד של חמץ ובא עכבר ונטל ואין ידוע לאיזה בית נכנס, או שידע שנכנס לאחד מהן ונכנס אחריו כ ובדק ולא מצא כלום או שבדק ל ומצא כנר, או שהיו תשעה צבורין של מצה ואחד של חמץ מ ופירש כנר מהן ואין ידוע אם חמץ אם מצה ובא עכבר ונטל הכנר שפירש ונכנס לבית בדוק בכל אלו אינו צריך לבדוק פעם שניה שאין כאן קבוע. +/השגת הראב"ד/ או שבדק ומצא כנר בכל אלה אינו צריך לבדוק פעם אחרת שאין כאן קבוע. א"א זה שבוש אלא קבוע ודאי הוא אלא שתולין לקולא דהוה ליה כספק ביאה לענין בדיקה ותולין זה בזה ויש לומר אף לענין ביטול דומיא דטומאה, ויש אומרים דלא אמרו תולין זה בזה לטומאה אלא לאוכלי טהרות וכן לענין בדיקה אבל לביטול אזלינן לחומרא ויש דברים שאפילו לדאורייתא אזלינן לקולא כגון בדק ולא מצא כרבנן דפליגי על ר"מ /פסחים/ (י) אי נמי בבדק ומצא כרשב"ג דפליגי אדרבי וכן הניח בזוית זו ומצא בזוית אחרת כרשב"ג לקולא דפליגי אדרבנן. +

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ב הלכה ח

וכן אם ראה עכבר שנכנס לבית וחמץ בפיו אחר בדיקה צריך לבדוק פעם שניה אף על פי שמצא פירורין באמצע הבית אין אומרינן כבר אכל אותה הפת במקום זה והרי הפירורין אלא חוששין שמא הניחה בחור או בחלון ואלו הפירורין שם היו, ולפיכך חוזר ובודק, אם לא מצא כלום הרי זה בודק כל הבית ואם מצא אותה הפת שנטלה העכבר ונכנס אינו צריך בדיקה.

לחם משנה הלכות חמץ ומצה פרק ב הלכה ח

[ח] ואם מצא אותה הפת שנטלה עכבר ונכנס אין צריך בדיקה. אין בזה הדין מ"ש לקמן או שבדק ומצא כנר דהתם הוי רבותא טפי שאע"פ שלא מצא אלא כנר סתם אמרינן זהו אבל הכא הוי שנמצא אותה הפת בעצמה שהכירה:

משנה למלך הלכות חמץ ומצה פרק ב הלכה ח

[ח] וכן אם ראה עכבר וכו' עד ולפיכך חוזר ובודק. מימרא דרבא בפ"ק דפסחים וכ"כ הטור ר"ס תל"ח וז"ל עכבר שנכנס לבית בדוק וכנר בפיו ונכנס אחריו ומצא פירורין אפילו כדי כל הכנר צריך לבדוק כל הבית שאין דרכו של עכבר לפרר והני פירורין מעלמא אתי וצריך לבדוק אחר הכנר שהכניס העכבר ע"כ. והך בבא מיירי אפילו בבטול ואף על גב דליכא איסורא כי אם מדרבנן ואיכא ספיקא דאימור אכלתיה אפ"ה לא אזלינן לקולא ולא דמי לההיא דתשעה צבורין של מצה ואחד של חמץ ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי חמץ שקל או מצה שקל שפסק הטור ר"ס תל"ט דאם ביטל א"צ לבדוק אף על פי שהכנר גדול שאי אפשר שיאכלנו כולו דכיון דספיקא דרבנן הוא אזלינן ביה לקולא דשאני התם דלא אתחזיק חמץ בבית והספק הוא אעיקרא דדינא אם מה שהכניס לבית זה הוא מצה או חמץ ומשום הכי כיון דלא הוי אלא מדרבנן אזלינן לקולא אבל הכא דאיכא ודאי חמץ וספק אם אכלתיה או לא אין ספק מוציא מידי ודאי ואפילו דרבנן אזלינן לחומרא. אך התוס' בפ"ק דפסחים ד"ה כדי שתהא הבהמה אוכלת כתבו לחד תירוצא דרבנן ספק מוציא מידי ודאי ומאי דאמרינן בגמרא דאי חזינן דשקל בעי בדיקה היינו כשלא ביטל דהוי ודאי דאורייתא אבל בביטל דהוי ודאי דרבנן אתי ספק דאימור אכלתיה ומוציא מידי ודאי דרבנן ולא צריך בדיקה. ומ"ש רבינו אם לא מצא כלום הרי זה בודק

כל הבית ואם מצא אותו הפת שנטלה העכבר ונכנס א"צ בדיקה. יש לדקדק דמאי אתי לאשמועין הרי לקמן בפרקין דין י"א פסק כרבי דאמרינן זה שאבד זהו שנמצא. וי"ל דסד"א דדוקא כשלא מצא אלא אחד אז הוא דאמרינן זה שאבד זהו שנמצא ואין לנו לחדש דבר ולומר דהאי מעלמא קא אתי אבל במצא שנים אפשר דבעי בדיקה כל הבית דכי היכי דחד אתי מעלמא ה"נ אידך אתי מעלמא ואם כן הכא גבי עכבר ה"א כיון דפירורין אתו מעלמא ה"נ הככר קמ"ל דלא. ואפשר עוד לומר כשנדייק בדברי רבינו ז"ל שכתב ואם מצא אותה הפת שנטלה העכבר ונכנס אין צריך בדיקה דלמה ליה להאריך כל כך בלשונו לא הו"ל למימר אלא ואם מצא פת א"צ בדיקה אלא כונת דבריו כך היא דדוקא כשמצא אותה הפת שנטלה העכבר ונכנס שמכירה אז הוא דא"צ בדיקה דאע"ג דפירורין אתו מעלמא ליכא למיחש דלמא איכא פת אחר דאתי מעלמא מאחר דלא ידעינן אם נכנס פת אחר לבית זה שהרי הפת שנטל העכבר כבר מצא אותו. אבל אם לא מצא אותו הפת עצמו שנטל העכבר אף שמצא פת שלם צריך בדיקה ולא אמרינן זה שאבד זהו שנמצא כיון דע"כ איכא חד דאתי מעלמא דהיינו פירורין ואשמעינן הכא חלוקה זה דבין מצא אחד למצא שנים. והכי דייקי דברי הטור שכתב וצריך לבדוק אחר הככר שהכניס העכבר דכונתו היא דאם לא מצא אותו הככר שהכניס העכבר אף שמצאו ככר אחר צריך בדיקה וכי תימא מנא לן הא אימר דהטור אזל לשיטתיה דפסק כרשב"ג דאמר תבדק כל השדה כולה ומשום הכי כתב דצריך לבדוק אחר הככר שהכניס העכבר אבל לרבי דאמר זה שאבד זהו שנמצא אין חילוק בין חד לתרי הא ליתא שהרי כתבנו לעיל דהך בבא מיירי אפילו בביטל ובביטל פסק כרבי דאמר זה שאבד זהו שנמצא וא"כ ע"כ אית לן למימר דשאני התם דלא מצא אלא חד דלא אתייליד כאן ריעותא דדלמא אתי מעלמא אז הוא דאמרינן דבדרבנן אזלינן לקולא ואמרינן זה שאבד זהו שנמצא. אבל הכא דאתייליד ריעותא דהני פירורין ע"כ אתו מעלמא אפילו בדרבנן אזלינן לחומרא וצריך לבדוק כל הבית אם לא כשמצא הככר עצמו שהכניס העכבר דאז דוקא אין צריך בדיקה וכדכתיבנא: